

נשיא מצרים וראשי מדינות חסות, אלא גם את שוואינסקי, יאסר עראפאת. בריאד הוצג לו דחתימה ההסכם שהוא סירב קודם לכן מכל וכל לקבלו.

שתי אוגדות לצידון

כך זה נראה כמו נס. כאשר שמעו הפלסטינים, בזו אחר זו, את הידיעות על הסכמת אסד לבוא לריאד, על הטסת עראפאת, על חתימת ההסכם — הם לא העזו תחילה להאמין אף באחת מהן. בכל פעם עצרו את נשימתם, המתינו לאישור. אך לא אירע כל נס. המיפגה של ריאד ובע ממציאות צבאית ואמינטרסים פוליטיים מעשיים ביותר.

חאפז אל-אסד הימרי, שם את כל כספו על קנה אחד — ונכשל. בשדה הקרב עצמו היתה המציאות שונה מאד מזו שהצטיירה לעיני עיתונאים ופרשנים, שלא הבינו את התנאים המיוחדים של המלחמה באותה ארץ מוכת-גורל. הם טעו טעות גסה בהערכת המצב, כשם שטעו לגבי הבנת המציאות הצבאית במלחמת העצמאות של ישראל, ב-1948. במלחמה בלתי-שיגרתית כזאת, לא קל לזרים להבין את המתרחש בשדה.

זהו מה שקרה: במיתקפה שלפנייה-אחרונה של הצבאי הסורי, שבה נכבש איזור הר-הלבנון, נראה כאילו הובסו הכוחות הפלסטיניים בנקל. העיתונים דיברו על "בריחה". הצטיירה תמונה של נחיתות צבאית פלסטינית חסרת-תוחלת, מול הצבא הסדיר הסורי המצוייד במיטב הנשק הסובייטי.

האמת היתה שונה לגמרי. הפיקוד הפלסטיני חשש מפני שחיקת כוהותיו בקרבות בשטח שבו יש עליונות לשיריון הסורי. הוא החליט כי הר-הלבנון אינו חיוני למאבק, ועל כן הסתפק בקרבות-מאסף, שהסבו אבידות לסורים. הנשק העיקרי, המופעל בכל הקרבות האלה, הוא התותח. כל הכוחות בלבנון מצויידים בכמויות עצומות של ארטילריה כבדה.

מעוררים מהצנחתם, פתחו הסורים במיתקפה האחרונה. הם האמינו כי תוך כמה שעות, וככל הירר, תר תוך יומיים-שלושה, ישברו את ההתנגדות הפלסטינית ויזכו בכנייה ע"ש ש"א".

הם טעו.

כאשר החלו הטורים המשוריינים הסורים להתקדם בשני הצירים העיקריים, לעבר צידון וביירות, הם נתקלו בהתנגדות עיקשת של חי"ר ותותחים. הכוחות הפלסטיניים, הלוחמים מזה שנה וחצי ללא הפוגה, הפכו מיקצוענים, ומצטיינים בעיקר בקרבות-מגן מסוג זה. הסורים יכלו להתקדם רק באיטיות, תוך אבידות, הם לא

השטאקים היו במלכות, הם הושמדו. היה כרוך לאסד מה יקרה אם יואצו יחידותיו ויחכנס לערים, ודחיתם בחן בכוחות הפלסטיניים והמוסלמיים.

חיתרון של השיריון הסורי ייעלם. כל היתרונות יהיו בידי החי"ר הפלסטיני, המצוייד בנשק ג'מ יעיל, בתותחים ובמרגמות. האוכלוסיה המקומית תילחם אף היא על חייה, ביחעה היטב מה צפוי לה אם ימסרו הסורים את הערים לידי רבי-הסבחים הנוצריים.

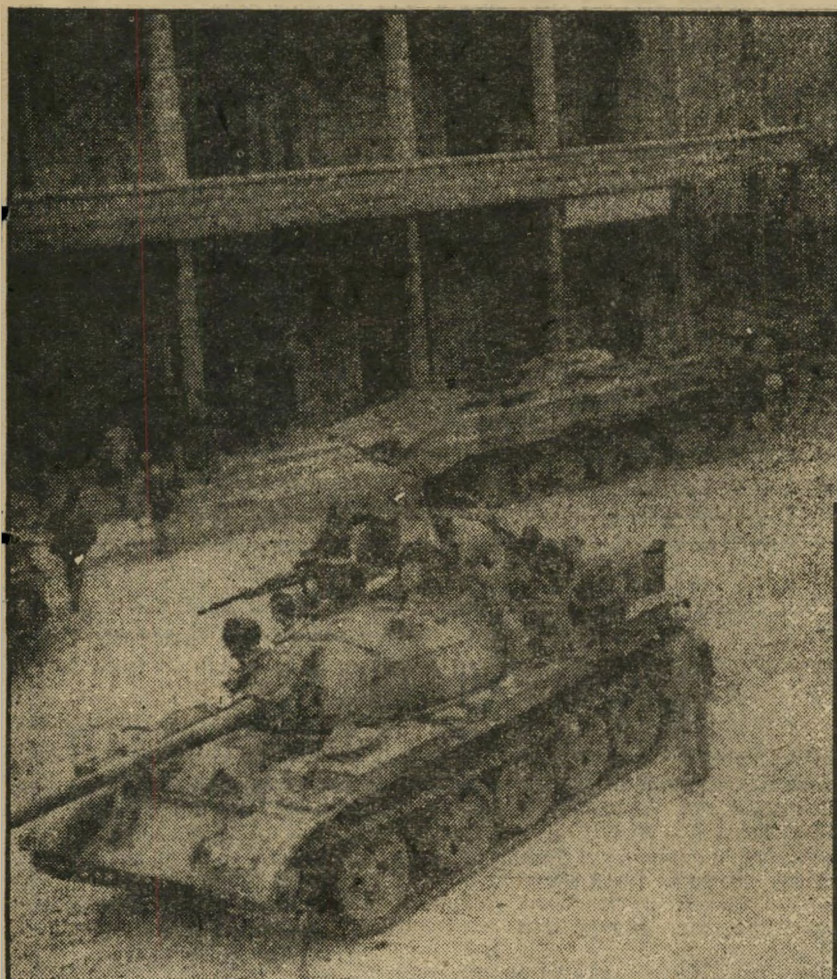
הפלסטינים ציפו לקרב זה בביטחון עצמי רב. הם זכרו כי בספטמבר השחור הם החזיקו מעמד, במחנה-פליטים בעמאן, במשך 11 ימים רצופים, מול כל הכוח המקובץ של הצבא הירדני הסדיר, והסבו לו אבידות קשות.

הם זכרו גם שבקרב האנדתי על תל-אל-זוער, בלב ביירות, הם הרגו יותר מאלף חיילים נוצריים באש-תותחים, בהגורת-מוות" השופה שהכינו מראש מסביב למתנה. מקרב הלוחמים הפלסטיניים היו האבידות הרבה יותר קלות. מרבית 2500 ההרוגים הפלסטיניים בקרב זה היו אזרחים, ובעיקר זקנים, נשים וילדים, שנהרגו בהפגזות, או נשחטו אחרי הכיבוש באורגיה ברברית שזיעזעה את העולם כולו (כ-11 אלף תושבים ניצלו בידי הכוחות הפלסטיניים, בפעולה צבאית).

עמאן ותל-אל-זוער היו כאילו-כאפס לעומת ביירות המערבית וצידון, שבהן האוכי לוסיה מורכבת כולה ממוסלמים, הרואים בלוחמי אש"ף את מגיניהם. כתנאים אלה קיוו הפלסטיניים לנהל קרב נוסח סטאלינגרד, להשמיד כוחות סוריים גדולים בקרב מבית-אל-בית, פניס-אל-פניס.

ייתכן שהסורים היו מצליחים לנצח לבסוף בקרבות אלה — אך רק במחיר נורא של אנפי הרוגים, ואובדן מיטב שריונם היקר.

אסד לא יכול היה להרשות לעצמו מחיר כזה. שילטונו מבוסס על הצבא, והריסת הצבא היתה שמה קץ לכל שאפותיו. הוא ידע שכל צעד נוסף קדימה מוליך אותו

טנק סובייטי טי-54 בראש הטור הסורי בעיירה גום

לקראת שואה. כך השיגו הפלסטינים תיקו על הקרקע. נוכח יחסייה-כוחות ומגמות הצדדים הלוחמים, תיקו פירושו, בנסיבות אלה, ניצחון גדול.

האולטימטום הככול

יצחון צבאי פלסטיני זה היה חשוב, כי בילעדי לא יכלו לפעול תגורמים הפוליטיים, אילו התמוטטו הפלסטינים, ואילו כבשו הסורים בסערה את כל השטח הפלסטיני-מוסלמי, לא היתה ההתערבות הסעודית מועילה.

התיקו על הקרקע הוא שאיפשר את האולטימטום הסעודי ואת ההיענות הסורית לו. אך מה עורר לפתע את המלך האלד להתערב בצורה כה מוחצת?

עד כה נראה היה כאילו פועלים סורים לפחות בהסכמת סעודיה, ואולי אף בשליח חותה. אסד בוודאי לא ציפה לניצחון הסכין הסעודי בגבו. מה גרם לכך?

המניעים הסעודיים לגבי מידחמת-לבנון הם מורכבים מאד. הם פועלים כימעט בכל הכיוונים, מותרים זה את זה.

כמעצמה ימנית-קיצונית, ריאקציונית-פיאודלית, יש לסעודיה אינטרס משותף אוטומטי עם הימין הנוצרי בלבנון, שהיה מיבצר הריאקציה במרחב. אולם כמדינה מוסלמית-קנאית, יש לסעודיה מחויבות נפשית עמוקה לאש"ף, לשיחור פלסטיני, ובעיקר לשיחור המקומות הקדושים לאיסלאם בירושלים. מאידך חוששת סעודיה מפני הרדיקלים של כמה מן הפלגים המאורגנים באש"ף, ורואה בו סכנה לכל נסיכיות-הנפט. סעודיה עורדה את הסורים לחוש להצלת הימין הלבנוני, ולהוריד את הראש לאש"ף.

אולם סעודיה גם חוששת מפני סוריה, ששליטיה מגדירים את עצמם כסוציאליסטים רדיקליים, וכבעלי חלק כל-ערבי.

לסעודים יש שינאה מסורתית למלך חוסיין, בן מישפחת ההאשמית שגורשה על-ידי איכנס'עוד לפני שני דורות מחג'אז. אבל חוסיין הוא ימיני ופרואמריקאי, ובתור שכזה הוא בעל-ברית פוטנציאל לסעודים.

הסורים השתייכו לגוש הסובייטי, והם הפעילו בלבנון נשק, תחמושת וחלפים (החשך בעמוד 20)

חייל פלסטיני בחמדון יורה במיקלע כבד לעבר הסורים

הצליחו לכבוש את עלי וחמדון, הרוכבות על הדרך לביירות. אך חשוב יותר היה כישלון סורי אחר, שהחל מדאיג את אסד יותר ויותר. החזית הפלסטינית לא נשברה, והכוחות הפלסטיניים לא הושמדו בשדה. לגנד עיניו של אסד החלה מצטיירת בביורו האינטראטניה הפלסטינית; לנהל קרבות-מאסף, לא להקריב את כוחותיהם — ולנהל את הקרב המכריע בתוך הערים עצמם, בביירות ובצידון בדרום, בטרופולי המנותקת בצפון.

מחשבה זו עוררה חלחלה בלבו של אסד.

הוא זכר היטב את הלקח שניתן לו, לפני כמה חודשים, בעיר צידון. כאשר התקדם הצבא הסורי לעבר העיר, מצא שהדרך אליה פתוחה. השיריון הסורי דהר קדימה ונכנס לעיר. הוא התקדם בה במסע-ניצחון, כאשר לפתע נפתחה עליו מכל עבר אש קטלנית מתותחים ומנשק ג'מ. הטאנקים הסוריים הושמדו, השרידיים נמלטו על נפשם.

לאחר-מכן האשים אסד את הפלסטינים, בנאום נרגש, בעורמה ודוגינה. הוא סיפר למאזיניו שהפלסטינים העמידו פנים כאילו הם מקבלים את הטאנקים הסוריים בצידון ביידידות. הם שלחו נצרות יפות להגיש פרחים לחיילינו, טען אסד בזעם. זאן, אחרי